

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår ref.:
Guri Henriksen

Dato:
12.06.14

Hørings svar ny ordning med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år

Vi viser til brev av 23.05.2014 med forslag til utforming av ny ordning med aktivitets-
hjelpemidler for personer over 26 år.

NHF mener at:

- Det er positivt at flere får mulighet til å være i aktivitet og ha et aktivt liv på fritiden.
- Det ville vært en bedre løsning å oppheve aldersgrensen på 26 år for hjelpemidler til trening, stimulering, aktivisering, lek og sport, enn å innføre en ordning avgrenset til aktivitetshjelpemidler. Vi mener at hjelpemidler til trening og stimulering også burde vært inkludert for å sikre de samme rettighetene, uavhengig av alder.
- Overslagsbevilgning vil være en bedre ordning enn rammefinansiering fordi man da sikrer at de som har behov får tildelt hjelpemidler.
- Hovedprinsippet på hjelpemiddelområdet er at det ikke skal være egenbetaling.

Synspunkter på forslaget som foreligger:

- Definisjonen er god, forutsatt at formålet med ordningen blir førende for praksis. Det er ulike måter å delta i fysisk aktivitet på, ut fra den enkeltes forutsetninger. Vi er opptatt av at også personer med sterke funksjonsnedsettelse skal få hjelpemidler som fremmer fysisk aktivitet og at definisjonen av aktivitet må tolkes bredt.
- Det er positivt at det legges opp til en utlånsordning der hjelpemiddelsentralene har ansvaret for formidling og forvaltning, på lik linje med andre hjelpemidler.
- Det er ikke urimelig med egenbetaling tilsvarende det befolkningen for øvrig betaler for ordinært utstyr i nøktern utgave. Folketrygden må fullt ut dekke utgifter til spesialtilpasning og til spesialutstyr som ikke finnes i allmenn utforming for befolkningen generelt.

KOMMENTARER TIL ENKELTPUNKTER

Definisjon av aktivitetshjelpemidler

Aktivitetshjelpemidler må defineres ut fra sitt formål

I høringsdokumentet, pkt. 2 om dagens ordning for personer under 26 år, står aktivitetshjelpemidler i parentes etter "hjelpemidler til lek og sport". Begrepet aktivitetshjelpemidler er imidlertid ikke brukt i folketrygdloven for personer under 26 år. Siden det innføres en ny ordning, er begrepet gitt et innhold som er mer enn det som blir igjen når trening og stimulering fjernes fra ordlyden for personer under 26 år. I pkt 2 står det videre at "Det er stønad til spesial- og ekstrautstyr i forbindelse med leke- og sportsaktiviteter (aktivitetshjelpemidler) den nye ordningen for personer over 26 år vil omfatte.»

Dette er ikke i tråd med innspillene fra NHF og FFO i arbeidsgruppen. Aktivitetshjelpemidler er et mye videre begrep enn sport, noe som er ivaretatt i definisjonen i ny forskrift for aktivitetshjelpemidler. Vi mener det er særdeles viktig at den nye definisjonen følges, at den gis en vid tolkning og at ny ordning praktiseres i tråd med formålet om å kunne delta i fysisk aktivitet. Å være i fysisk aktivitet og ha et aktivt liv på fritiden inneholder mange ulike aktiviteter. Gjennom den nye ordningen må man få tilgang til de hjelpemidlene som er nødvendig og hensiktsmessig for å bedre funksjonsevnen og utføre disse aktivitetene. Det er den som skal anvende hjelpemidlet som må avgjøre hva som er ønsket aktivitet ut fra sine forutsetninger og preferanser. Aktivitetshjelpemidler skal gjøre ønsket aktivitet mulig.

Valg av ønsket aktivitet må gjøres av den som skal bruke et hjelpemiddel

Aktivitetshjelpemidler skal gjøre det mulig å delta i aktivitet. Spekteret av hjelpemidler til dette formålet vil være bredt, for å dekke ulike behov og forutsetninger Mens noen vil mestre sit-ski, vil andre ha nytte av et gå- og ståtreningshjelpemiddel. Begge typer hjelpemidler vil fylle formålet om å bedre funksjonsevnen i dagliglivet gjennom å fremme aktivitet. Personer med store funksjonsnedsettelse må sikres at en positiv utvikling ikke stopper opp ved fylte 26 år, og personer som får en funksjonsnedsettelse etter fylte 26 år, må sikres tilgang til hjelpemidler som gjør det mulig å delta i aktiviteter. Det er viktig at personer med store funksjonsnedsettelse ikke faller utenfor ordningen fordi hjelpemidlet har "trening" i navnet, når formålet er å fremme aktivitet.

NHF er opptatt av at den nye ordningen inkluderer personer med store funksjonsnedsettelse og gir den enkelte mulighet til å velge hvilken aktivitet og hjelpemidler som er ønskelig og hensiktsmessig.

- NHF ber om at i det i § 2, etter definisjonen, føyes til følgende tekst:
Formålet om å fremme fysisk aktivitet skal være førende for valg av hjelpemidler. Ordningen skal gjøre det mulig for personer med ulikt funksjonsnivå å delta i ønsket aktivitet. Det kan gis støtte til et bredt spekter av hjelpemidler. For personer med lavt

funksjonsnivå kan hjelpemidler som gå- og ståtreningshjelpemidler, ståstativ m.m. være hensiktsmessig for å fremme aktivitet og bedre funksjonsevnen.

Når det gjelder konkurranseutstyr, forutsetter vi at det tas inn samme formulering som for personer under 26 år, for å vise at det er en åpning for utstyr: *”Intensjonen er at det ikke skal gis stønad til konkurranseutstyr til aktive idrettsutøvere som ofte vil ha behov for flere utgaver av samme type utstyr. Funksjonshemmede som av og til deltar i konkurranser skal imidlertid ikke utelukkes fra nødvendig utstyr.”*

Stønad i form av utlån

Vi er opptatt av at den nye ordningen skal være mest mulig lik ordningen som gjelder for personer under 26 år, og ordningen for hjelpemiddelområdet for øvrig. Vi mener derfor at en utlånsordning er en mye bedre løsning enn tilskudd. Stønad i form av utlån er det som er hovedmodellen for hjelpemiddelområdet. Med en utlånsordning ivaretar hjelpemiddel-sentralene sitt ansvar for formidling og forvaltning, og hjelpemiddelbrukerne sikres faglig rådgivning ved utprøving, valg og tilpasning av hjelpemiddel samt reparasjoner. Folketrygden står som eier og er selvsassurandør.

- **NHF** støtter forslaget om en utlånsordning.

Den enkelte betaler for enkel service på utstyr

Departementet foreslår at enkel service på utstyr, som f.eks. preparering av skisåle og bytte av sykkeldekk, vil være hjelpemiddelbrukerens ansvar. Vi deler dette synspunktet, men mener det kan oppstå gråsoner mellom hva som er enkel service og hva som krever fagkunnskap, og er opptatt av at hjelpemiddelbrukere får tilgang til service når de mener det er nødvendig.

- **NHF** deler departementets syn om at enkel service er brukers ansvar. Dersom «enkel service» viser seg å være mer komplisert å få gjennomført, mener vi det må være mulig å benytte fagfolk ved hjelpemiddelsentralene eller deres samarbeidspartnere.
- **NHF** mener at service og vedlikehold som krever fagkunnskap om hjelpemidlet i sin helhet må være hjelpemiddelsentralenes ansvar, i samarbeid med leverandør. Dette kan gjelde både mindre omfattende og mer omfattende service og reparasjoner.

Egenbetaling

Egenbetaling tilsvarende nøktern utgave av ordinært utstyr kan aksepteres

Mange aktivitetshjelpemidler består av hjelpemidler som ikke-funksjonshemmede benytter i ordinær utforming, f. eks. sykkel. Folketrygden skal dekke merutgiften knyttet til funksjonsnedsettelse for å bedre funksjonsevnen i dagliglivet. Vi finner det derfor ikke urimelig at det innføres en egenbetaling på aktivitetshjelpemidler. Det betyr at funksjonshemmede betaler det samme som resten av befolkningen for å delta i aktivitet, men får kompensert merutgiftene, og på den måten likestilles med ikke-funksjonshemmede. Med ordinært utstyr mener vi det folk flest betaler for utstyr på et nøkternt nivå.

Egenbetalingen må ikke være høyere enn det ordinært utstyr koster

Egenbetalingen må ikke være høyere enn det ordinært utstyr koster i nøktern utgave. Befolkningen generelt har mulighet til å anskaffe rimelig eller mer kostbart utstyr, alt etter den enkeltes økonomi. Mange har også mulighet til å kjøpe utstyr på salg eller anskaffe brukt utstyr for en rimelig penge. Mange funksjonshemmede har dårligere økonomiske levekår enn befolkningen generelt. Vi mener derfor at man ved vurdering av egenbetaling må legge til grunn en nøktern utgave av ordinært utstyr, fordi det er dette de fleste ville ha anskaffet som ikke-funksjonshemmet med tilsvarende levekår.

NHF mener det er viktig at egenbetalingen ikke settes så høyt at det kun er de mest ressurssterke som vil ha råd til å nyttiggjøre seg ordningen. Det er fullt mulig å anskaffe både skiutstyr eller sykkel til 2000- 3000 kroner.

Utgangspunktet for beregningen av egenbetalingen er 10 % av det hjelpemidlet koster, og maksimum kr 4000. Et bedre utgangspunkt vil være å se på hva et ordinært produkt koster, og så beregne egenbetaling utfra dette. Hvis skiutstyr koster kr 2000, betyr det at egenbetalingen også blir dette beløpet. Departementets forslag innebærer at egenbetalingen ofte blir kr 4000 fordi 10 % beregnes utfra spesialproduktets pris og ikke utfra det et ordinært produkt i nøktern standard koster. Dette mener vi vil slå uheldig ut og innebære at funksjonshemmede i mange tilfeller vil betale mer enn det ikke-funksjonshemmede gjør. Vi mener derfor taket på egenbetaling må settes lavere enn i departementets forslag.

Folketrygden må dekke fullt ut utgifter til spesialutstyr som ikke finnes i allmenn utforming

Innenfor spekteret av hjelpemidler for å fremme aktivitet vil det også være produkter der hele hjelpemidlet kan defineres som et spesialprodukt, slik som for resten av hjelpemiddelområdet, f. eks. et skigåstativ. Da består hele hjelpemidlet av en merutgift som funksjonshemmede har, men som andre ikke har. Vi mener at hjelpemidlet da må dekkes fullt ut, uten egenbetaling. Spesialutstyr som er utviklet for funksjonshemmede som målgruppe, og der utstyret ikke finnes i allmenn utforming for befolkningen generelt, må dekkes fullt ut.

NHF støtter at spesialtilpasning av ordinært utstyr fullfinansieres

Departementet foreslår at det ikke skal være egenbetaling på spesialtilpasning av ordinært utstyr. Med dette menes spesialtilpasning som gjøres grunnet funksjonsnedsettelse. NHF støtter forslaget.

NHF mener

- Det må være samsvar mellom prisen på allment utstyr i nøktern utgave og det funksjonshemmede skal betale. Forslaget om egenbetaling på kr 4000,- vil i mange tilfeller utgjøre et høyere beløp enn det utstyr i ordinær handel koster. Vi mener derfor taket på egenbetaling må reduseres til kr 2000,- fordi dette samsvarer bedre med det som ordinære produkter i nøktern utgave koster.
- NHF støtter forslaget om at det ikke skal være egenbetaling på spesialtilpasning av ordinært utstyr.
- NHF mener at spesialutstyr som ikke finnes i allmenn utforming for befolkningen generelt, må dekkes fullt ut av folketrygden, på linje med resten av hjelpemiddelområdet.

Ortopediske aktivitetshjelpemidler

Vi støtter forslaget om at personer over 26 år som bruker ortopediske hjelpemidler får tilgang til aktivitetshjelpemidler. Vi vil samtidig presisere at formålet med å bruke ortopediske hjelpemidler er at du skal tilbake til et normalt aktivitetsnivå, noe som ivaretas innenfor dagens ordning. Dagens ordning er en overslagsbevilgning og ivaretar behovene på en forutsigbar måte, der behovene avgjør tildelingen av hjelpemidler. Dagens ordning må derfor videreføres, og ny ordning ses på som et supplement til denne.

- **NHF** mener det er positivt at det åpnes for hjelpemidler til spesifikke aktiviteter som ikke dekkes i dag for personer over 26 år. Ny ordning må ses på som et supplement til dagens ordning på ortopediområdet.
- **NHF** støtter forslaget om at brukere av ortopediske hjelpemidler kan benytte allerede etablert kontakt med verksteder også når det gjelder aktivitetshjelpemidler.

Hjelpemiddelsentralene ansvar og rolle

En utlånsordning er i tråd med hovedmodellen på hjelpemiddelområdet. Hjelpemiddelsentralenes virksomhet og ansvar er nedfelt i forskrift. Det innebærer at sentralene vil ha ansvar for både formidling og forvaltning av aktivitetshjelpemidler, inkludert reparasjoner. Vi regner med at det ofte vil være nødvendig med en

utprøvningsperiode, siden vi snakker om spesialutstyr som må tilpasses den enkelte, og ser for oss at sentralene samarbeider nært med kompetansemiljøer og leverandører.

- **NHF** støtter forslaget om at hjelpemiddelsentralene skal ha ansvaret for aktivitetshjelpemidler, på lik linje med resten av hjelpemiddelområdet. I dette ligger både et formidlingsansvar og et forvaltningsansvar.
- **NHF** støtter forslaget om at reparasjon av hjelpemidlene og spesialtilpasning dekkes av folketrygden via hjelpemiddelsentralene.

Evaluering av ordningen

NHF mener det er viktig at ordningen evalueres. Det vil bl. a. være nyttig å få evaluert hvordan den rammestyrte ordningen fungerer, hvordan egenbetalingen slår ut, hvem som får/ikke får hjelpemidler, klager samt årsaker til at man ikke tildeles hjelpemidler – f eks kriteriene for tildeling og den økonomiske rammen.

- **NHF** mener ordningen må evalueres innen 2 år.
- **NHF** mener at funksjonshemmedes organisasjoner må delta i utformingen av evalueringen.

Med vennlig hilsen
NORGES HANDIKAPFORBUND

Arne Lein
Forbundsleder

Astrid Strøm
Avdelingsleder